

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. Vtrum actus exterior aliquid bonitatis vel malitiæ addat supra
internum, ita vt vterque simul sit magis laudabilis, vel vituperabilis,
meritorius, vel demeritorius quàm internus solus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Quia ratione operis externi affectus interior accenditur, fitque intensior; idque vel vt impedimenta occurrentia vincat, sicut cum quis pugnat cum hoste, animus in opere accenditur; Vel quia ex opere voluptatem percipit; vt patet in meditatione, oratione, &c. His positis superest

D V B I V M.

Virum actus exterior aliquid bonitatis vel malitiae moralis addat supra internum, ita vt uterque simul sit magis laudabilis vel vituperabilis, meritorius vel demeritorius, quam internus solus?

Notandum, Nos hic loqui de actu interno voluntatis, qui ex parte sua est efficax, ita vt, vel re ipsa ex vi ipsius sequatur opus externum; vel certe, si non sequatur, id sit non ex defectu voluntatis, sed facultatis.

Scotus Quodl. 18. art. 3. tenet partem affirmatiuam. Sed contraria sententia est D. Tho. & communis, pro qua

Negatur.

Respondeo & Dico Primò, Opus externum nihil addere dignitatis meritoriae, vel malitiae demeritoriae voluntati internae. Ita D. Thomas hoc loco cum suis. Durandus in 2. dist. 42. q. 1. nu. 8. & 9. Bonaventura ead. dist. art. 1. qu. 2. Gregorius ibid. quaest. 1. Gabriel ibid. quaest. vii. art. 1. & 2. Occam Quodl. 1. quaest. 20.

Explicatur locus 2. Corint. 8.

Probatur Primò, Ex Scripturis 2. ad Cor. 8. Si voluntas propria est, secundum id quod habet, accepta est, non secundum id, quod non habet; id est, si voluntas prompta est in dando pro sua facultate, accepta est Deo, secundum proportionem facultatis. Vnde sequitur, voluntatem pauperis dantis secundum suam facultatem, non minus esse gratam, quam voluntatem diuitis dantis secundum suam, si cetera sint paria. Vnde vltimus infertur; si cui nulla omnino sit facultas, par tamen sit voluntas; eam aequè gratam futuram. Ita ferè exponunt Patres hunc locum. Glossa sic habet:

Glossa.

Acceptio diuina non mensuratur secundum quantitatem eleemosynae, quae non est in potestate dantis, sed secundum promptitudinem voluntatis, quae statim exiret in actum habita facultate. Vnde impedimentum, quod est inuoluntarium, nihil tollit de merito. Theodoretus, Ea quae offeruntur, viribus singulorum meretur Deus; non enim quantitatem, sed mentis qualitatem respicit. Anselmus, Omnes equaliter dant, si quisque ex tanto dat, quantum habet. Theophylactus, Qui non habet, sine qui non potest, quod ad voluntatem attinet, opus implet.

Theodore.

Anselmus.

Theophyl.

latus.

Marcj 12.

Confirmatur Marcj 12. Vbi vidua duo minuta offerens laudatur praeter ceteris, quia plus dedit pro sua facultate. Vnde sic argumentor. Si is qui plus dat pro sua facultate, plus est laudabilis ceteris paribus; ergo qui dat aequale pro sua facultate, aequaliter est laudabilis: atqui is qui nihil habet, re ipsa tamen aequali affectu desiderat dare, dat aequale secundum suam facultatem; quia non potest dare, nisi affectu: ergo aequaliter est laudandus.

22 Ex Patri.

bus.

Angust.

Secundò probatur ex Patribus. D. Augustinus lib. 1. de libero arbit. c. 3. Vt intelligas libidinem in adulterio malum esse, si cui etiam non contingat facultas concumbendi cum coniuge aliena, planum tamen aliquo modo sit eum id cupere, & si potestas datur, facturum esse, non minus reus est, quam si in ipso facto deprehendatur.

debetur. Epist. 49. q. 4. exponens illud Matth. 7. In qua mensura, &c. Ibi quisque sit beatus, vel miser, id est, in ipso suae voluntatis affectu, quae omnium factorum meritorumque est mensura.

Chrysof.

Chrysof. hom. 27. in Matth. docet solam voluntatem remunerari pro bono, & condemnari pro malo: opera verò externa esse solam signa huius voluntatis.

S. Marcus Eremita lib. de lege Spiritali c. 15. Cui est animus aliquid faciendi, nec potest; perinde est apud Deum cordis cogitorem, ac si fecisset.

Marcus Eremita.

Bernard. Epist. 77. Quid planius, quam quod voluntas pro facto reputetur, ubi factum excludit necessitas? Aduerte tamen, hoc testimonium non videri efficacem, vt patet intuenti scopum Bernardi: vult enim probare Baptismum externum, non esse necessarium, quando haberi non potest; sed tunc sufficere voluntatem. Hinc tamen inferre non licet, baptismum externum nihil addere.

Bernardus.

Hugo lib. 2. de Sacram. parte 14. cap. 6. fuscè probat, Totum meritum esse in voluntate; & vbi est par voluntas, par esse meritum, etiam si in altero ob impotentiam desit opus.

Hugo.

Tertiò Probatur ratione. Primò, Quia actus externus secundum se non habet bonitatem vel malitiam moris formaliter: ergo non addit eam actui interiori; non enim dare potest, quod non habet.

23 Ex Ratione.

Secundò, Actus externi, posita voluntate interna, omnino naturaliter & necessariò procedunt à potentijs naturali modo operantibus: atqui propter ea quae naturaliter fiunt, non sumus laude vel vituperio digni: ergo propter actus externos non sumus laudandi vel vituperandi, nisi ratione voluntatis.

Tertiò, Quia alioqui facultas merendi vitam aeternam in iustis, magna ex parte non esset in ipsorum potestate (actus enim externi multis modis vel causis naturalibus vel hominum violentià possunt impediri;) quod non est contentaneum diuinae prouidentiae, cuius erat rem tantam ponere in potestate cuiusque, ita vt ab alijs non posset dari vel auferri.

Quartò, Quia alioqui qui per famulum dat eleemosynam, si iste fraudet, amittet partem suorum meritorum; quod nemo dixerit.

Dico Secundò, Actus exterior addit aliquam bonitatem vel malitiam obiectiuam & materiallem in genere moris, quia opus externum secundum se est bonum vel malum obiectiuè & materialiter. Hoc modo intelligendum quod quidam dicunt, hominem qui peccat voluntate & opere; magis peccare extensiuè, quam qui voluntate tantum: non quòd maior sit malitia formalis in vtroque, quam in voluntate sola: sed quia malitia voluntatis extendit se ad opus externum, eique communicatur, sicut anima in corpore magis viuunt extensiuè, quam in se sola.

24 Actus externus addit aliquam malitiam materiallem in genere moris.

Obijcies Primò ex D. Augustino lib. 13. de Trinit. cap. 5. Mala voluntate vel solà quisque miser efficitur, sed miserior potestate, quae male voluntatis desiderium impletur.

25 Obiectio.

Respondeo, Id verum esse, sed per accidens. Nam qui potest malam voluntatem implere, in ea diutius perseverat, sapienter eam repetit, & in executione operis eam intendit, facitque vehementiorem; vt patet in eo qui homicidium vel adulterium perpetrare intendit; qui verò videt se non posse implere, eam deponit.

Soluitur.

2. Obiectio. Obijcies Secundò, Bonitas moralis consistit in integritate omnium eorum; quæ recta ratio dicitur actui debere conuenire: atqui alia est integritas eorum, quæ debent conuenire actui interno, alia quæ externo: ergo alia est bonitas actus externi; alia interni. Si alia bonitas, etiam alia est malitia: ergo actus exterior addit aliquid bonitatis vel malitiæ moralis supra interiorem. Ita Scotus.

Solutur. Respondeo, Si loquamur de integritate quæ necessaria sit ad formalem bonitatem moris, nego minorem: Illa enim integritas, quæ requiritur ad bonitatem actus interioris, requiritur etiam ad bonitatem actus exterioris. Nam sine illâ, actus exterior non erit formaliter bonus bonitate moris. Sicut vita animæ necessaria est ad vitam corporis, cum sit vna eademque. Si verò loquamur de bonitate obiectiua vel materiali in genere moris; sic admitto diuersam esse integritatem actus exterioris & interioris. Sed hoc non est contra nostram doctrinam, vt supra dictum.

26
3. Obiectio. Obijcies Tertio, Quando deest facultas operis, non potest actus interior esse tam perfectus, quam ille qui efficaciter causat opus: non enim potest homo tunc habere actum absolutum, *velo*, sed solum conditionatum, *vellem*, qui actus est imperfectus respectu alterius: ergo semper quando fit opus externum, est maius meritum vel demeritum.

Solutur. Respondeo Primò, Etiam si totum esset verum, hinc tamen non sequeretur, opus externum secundum se aliquid bonitatis addere; sed tantummodò actum internum esse in se perfectiorem & meliorem quando opus fit.

Secundò, Si ille cui deest facultas operis, id ignoret, poterit habere actum voluntatis absolutum æquè perfectum, atque is qui operatur; vt patet in eo qui vult dare eleëmofynam, & in executione videt se carere pecunia.

Vellem aliquid quando est tam perfectum quam volo.
Tertio, Etsi actus, *velo*, physicè habeat aliquam perfectionem, quæ caret, *vellem*; tamen secundum estimationem moralem, *vellem*, non est minus perfectum quam *velo*, si illud *vellem* sit tale, vt ex vi ipsius sequeretur, *velo*, & opus ipsum posita operis facultate; quia tunc, *vellem*, virtute continet, *velo*, & opus; vt supra dictum. Quòd autem hæc voluntas non exeat in actum, causa est, non imperfectio affectus interni, sed extrinsecus defectus materiæ. Vnde patet, pauperem tantum posse mereri affectu eleëmofynæ, quantum diuitem dando eleëmofynam. Secus est, quando quis habet facultatem operis: tunc enim, *vellem*, non est tam perfectum quam *velo*; quia ex vi ipsius non potest opus sequi. De quo vide Hugonem supra lib. de Sacram. p. 14. c. 6.

27
4. Obiectio. Obijcies Quarto, Si effectus nihil addit interiori voluntati: ergo qui tantum vult mereri quantum S. Paulus re ipsa meruit, tantumdem habebit meriti. Similiter qui tantum vellet peccare quantum Antichristus, tantumdem habebit demeriti.

Solutur. Respondeo Negando consequentiam. Primò, Quia nos hic loquimur de actu vel affectu externo, id est, qui non fit actus vel effectus voluntatis: hunc enim dicimus nihil addere internæ volitioni. Secus est si effectus vel actus volitus, sit actus internus voluntatis: hic enim addit propriam bonitatem vel malitiam actui, quo volitionem.

tus est; vt fit in proposito. Velle enim mereri, est velle actum voluntatis, vel aliquid quod ex illo pendeat.

Secundò, Quia hic comparamus actum internum voluntatis cum actu vel affectu, qui natus est sequi ex vi internæ volitionis. Atqui sanctitas Pauli non est nata sequi ex tali volitione, sed solum ex alijs præstantissimis virtutum actibus. Ob eandem causam is qui optat toto affectu alere infinitos pauperes, non meretur infinitè, vt argumento quodam calculatorio videtur probari; quia opus non est tale naturâ, vt ex vi alicuius affectus sequi possit; nam vel contradictionem implicat; vel certè est omni naturæ creatæ impossibile. Sic qui optat conuertere totum mundum, non tantum meretur, quantum si re ipsa conuerteret; quia opus non est aptum sequi ex vi vnus talis affectus; sed opus est innumeris alijs bonis affectibus.

28
5. Obiectio. Obijcitur Quintò, Si actus externus non addit nouam malitiam; ergo non debet exprimi in confessione; nam tota malitia peccati satis intelligetur, si dicas te voluisse.

Solutur. Respondeo Negando consequentiam. Primò, Quia totum peccatum debet explicari, ac proinde etiam opus externum, quod est pars peccati, etsi materialis, & complementum voluntatis.

Secundò, Quia confessio iure diuino positio introducta est. Vnde credendum est, eam institutam modo commodissimo & saluberrimo: talis autem est, in quo explicantur opera externa. Primò, Quia sic facillimè & breuissimè malitia voluntatis & à penitente explicatur, & intelligitur à Sacerdote. Secundò, Quia plebs vix potest aliter se explicare. Tertio, Quia id sæpè necessarium, vt præscribatur idoneum remedium vel restitutio, vel satisfactio; vel vt vitetur scandalum; vel vt absoluatür à censura. Quarto, Quia peccatum externum cum interno simul est maius peccatum extensiuè; & turpitudine peccati in vtroque simul magis cognoscitur.

ARTICVLVS V.

Virum idem actus exterior possit esse simul bonus & malus?

Prima Conclusio. Idem actus non potest simul esse bonus & malus. Ratio est; quia contraria non possunt esse in eodem. **29**

Secunda Conclusio. Actus manens idem secundum esse naturæ, potest successiuè esse bonus & malus; non autem si maneat idem secundum esse moris.

DVBIVM I.

Virum nullo modo fieri possit, vt idem actus exterior eodem temporis momento sit bonus & malus?

Ratio dubitandi est in duobus casibus. Prior est, quando executio operis pendet à duabus voluntatibus, quarum altera bonam intentionem habet, altera malam: vt cum Dominus bona intentione iubet dari eleëmofynam, & famulus mala intentione exequitur. Alter est, quando executio